

97 straipsnis. Šio skirsnio nuostatų taikymas

1. Šio skirsnio nuostatos taikomos ūkininkams, kurie atitinka visus šiuos reikalavimus:

1) bendra atlygio per metus (paskutinius 12 mėnesių) už vykdant ekonominę veiklą patiektas prekes ir suteiktas paslaugas suma neviršija šio Įstatymo 71 straipsnio 2 dalyje nustatytos ribos. Jeigu visų ūkininko ir jo partnerių atlygio už vykdant ekonominę veiklą patiektas prekes ir suteiktas paslaugas bendra suma kartu minėtą ribą viršija, laikoma, kad ūkininkas šio reikalavimo neatitinka;

Komentaras

1. Vienas iš pagrindinių reikalavimų asmeniui, pageidaujantiems įsiregistruoti ūkininku, kuriam taikoma kompensacinio PVM tarifo schema (toliau – Ūkininkas), yra toks: bendra atlygio suma už vykdant ekonominę veiklą patiektas prekes ir suteiktas paslaugas per metus (paskutinius 12 mėnesių) neturi viršyti 45 000 eurų, neįskaitant 71 straipsnio 2 dalyje nurodytų sumų, į kurias neatsižvelgiama skaičiuojant šią ribą, t. y.: 1) atlygio iš veiklos, nesuteikiančios teisės į PVM atskaitą; 2) ilgalaikio turto, naudoto apmokestinamojo asmens ekonominėje veikloje, tiekimo; 3) gautų avansų; 4) atlygio už nekilnojamų pagal prigimtį daiktų tiekimą ir šio Įstatymo 28 straipsnyje nurodytų finansinių paslaugų teikimo tuo atveju, kai šie sandoriai yra atsitiktinio pobūdžio ir apmokestinamasis asmuo įprastai nesiverčia tokios rūšies veikla.

PVM įstatymo 2 str. 8 dalyje yra nustatyta, kad ekonominė veikla – tai veikla (įskaitant gamybą, prekybą, paslaugų teikimą, žemės ūkio veiklą, žuvininkystę, kasybą, profesinę veiklą, naudojimąsi turto ir / arba turtinių teisių turėjimu), kurią vykdant siekiama gauti bet kokių pajamų (neatsižvelgiant į tai, ar ją vykdant siekiama gauti pelno), išskyrus darbo veiklą, valstybės ir savivaldybių veiklą, kaip jos apibrėžtos PVM įstatymo 2 straipsnyje.

1 pavyzdys

Asmuo, neįregistravęs ūkininko ūkio, tačiau besiverčiantis žemės ūkio produkcijos gamyba ir turintis dokumentus apie žemės suteikimą asmeniniam ūkiui, pateikė AVMI prašymą įregistruoti jį Ūkininku. Prašyme jis nurodė, kad per metus (per paskutinius 12 mėnesių) už parduotas daržoves gavo 10 000 eurų, už gyvenamųjų patalpų nuomą - 70 000 eurų, be to, pagal autorinę sutartį gavo 30 000 eurų atlygį. Vadinas, šio asmens bendra atlygio suma už vykdant jo ekonominę veiklą patiektas prekes ir paslaugas, į kurią atsižvelgiama registruojant Ūkininku, yra 40 000 eurų (10 000 + 30 000). Į atlygį, gautą už PVM neapmokestinamų gyvenamųjų patalpų nuomą, neatsižvelgiama, nes ši veikla pagal PVM įstatymo 31 straipsnio nuostatas PVM neapmokestinama.

Šis asmuo, kurio bendras atlygis už jo vykdomą ekonominę veiklą per metus (per 12 paskutiniųjų mėnesių) buvo 40 000 eurų, t. y. neviršijo 45 000 eurų sumos, atitinka vieną iš reikalavimų, keliamų asmenims, pageidaujantiems įsiregistruoti Ūkininkais.

2 pavyzdys

Asmuo, turintis dokumentus apie žemės suteikimą asmeniniam ūkiui, pateikė AVMI prašymą įregistruoti jį Ūkininku. Prašyme jis nurodė, kad per metus (per paskutinius 12 mėnesių) už parduotas gyvulius gavo 15 000 eurų, už pieną - 4 000 eurų, be to, per 12 paskutiniųjų mėnesių laikotarpį pardavė ekonominėje veikloje naudotas akėčias, kompiuterį bei ūkinį pastatą ir gavo 80 000 eurų atlygį. Be to, šis asmuo gavo 5 000 eurų avanso už produkciją, kuri bus patiekta dar po kelių mėnesių. Šio asmens bendra atlygio už jo vykdomą ekonominę veiklą suma – 19 000 eurų (15 000 + 4 000). Gautas 5 000 eurų avansas ir 80 000 eurų atlygis už parduotą šio asmens ilgalaikį turtą į bendrą atlygio sumą neįtraukiami.

Šio asmens bendras atlygis už jo vykdomą ekonominę veiklą per metus (per 12 paskutiniųjų mėnesių) buvo 19 000 eurų, t. y. neviršijo 45 000 eurų, ir atitinka vieną iš reikalavimų, keliamų asmenims, pageidaujantiems įsiregistruoti Ūkininkais.

2. Asmuo neregistruojamas Ūkininku, jeigu ūkininko ir jo partnerių atlygio per metus (per paskutiniuosius 12 mėnesių) už vykdant ekonominę veiklą patiektas prekes ir suteiktas paslaugas bendra suma kartu yra didesnė kaip 45 000 eurų, neatsižvelgiant į tai, kad paties asmens, pageidaujančio įsiregistruoti Ūkininku bendra atlygio suma yra mažesnė už 45 000 eurų. Apskaičiuojant 45 000 eurų sumą atsižvelgiama į Įstatymo 71 straipsnyje nustatytas taisykles (pvz., neįskaičiuojamas atlygis už prekes ar paslaugas, kurios neapmokestinamos PVM ir kt.).

Lietuvos Respublikos ūkininko ūkio įstatymo 2 straipsnyje yra nurodyta, kad Ūkininko partneriai - fiziniai asmenys (ūkininko sutuoktinis, pilnamečiai šeimos nariai ar kiti fiziniai asmenys), kurie kartu su ūkininku verčiasi žemės ūkio veikla ir miškininkyste pagal sudarytą jungtinės veiklos (partnerystės) sutartį.

Šių Ūkininko partnerių bendras atlygis yra apskaičiuojamas tokia pat tvarka, kaip ir asmens, pageidaujančio įsiregistruoti Ūkininku (žiūrėti šio straipsnio komentaro 1 dalį).

Pavyzdys

Asmuo, įregistravęs ūkininko ūkį, kuriame yra 2 partneriai, pateikė AVMI prašymą įregistruoti jį Ūkininku. Šio asmens bendras atlygis už jo vykdomą ekonominę veiklą per metus (per 12 paskutiniųjų mėnesių) buvo 35 000 eurų, t. y. neviršijo 45 000 eurų, vadinasi atitinka vieną iš reikalavimų, keliamų asmenims, pageidaujantiems įsiregistruoti Ūkininkais.

Tačiau šio asmens įregistruoto ūkininko 2 partnerių bendras atlygis už vykdant ekonominę veiklą per metus (per 12 paskutiniųjų mėnesių) sudaro 140 000 eurų. Atsižvelgiant į tai, kad ūkininko 2 partnerių atlygio per metus (per paskutiniuosius 12 mėnesių) už vykdant ekonominę veiklą bendra suma kartu yra didesnė kaip 45 000 eurų, tai šis asmuo negali būti įregistruotas Ūkininku.

2) yra įregistravę ūkininko ūkį Lietuvos Respublikos ūkininko ūkio įstatymo nustatyta tvarka arba turi dokumentus, patvirtinančius žemės suteikimą asmeniniam ūkiui;

Komentaras

1. Antras svarbus reikalavimas asmeniui, kuris nori įsiregistruoti Ūkininku, yra tai, kad šis asmuo turi būti įregistravęs ūkininko ūkį Lietuvos Respublikos ūkininko ūkio įstatymo nustatyta tvarka arba turi dokumentus, patvirtinančius, kad žemė suteikta asmeniniam ūkiui.

2. Ūkininkų ūkių registravimo Ūkininkų ūkių registre tvarką reglamentuoja Lietuvos Respublikos ūkininko ūkio įstatymas. Asmeniui, įregistravusiam ūkininko ūkį, yra išduodamas ūkininko ūkio įregistravimo pažymėjimas

Asmenys, turintys žemės, bet neįsiregistravę ūkininko ūkio registre turi turėti dokumentus, patvirtinančius žemės suteikimą asmeniniam ūkiui. Tai gali būti žemės nuosavybę įrodantys dokumentai, neturint žemės nuosavybės, t. y. žemę naudojant kitais pagrindais (pvz., nuomos, panaudos), turi turėti naudojamos žemės valdymo ir naudojimo teisę suteikiančius dokumentus.

3) registruotas ūkininko ūkio žemės plotas arba suteiktas asmeniniam ūkiui žemės plotas neviršija Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyto dydžio (hektarais).

Komentaras

1. Trečiasis reikalavimas asmeniui, kuris nori įsiregistruoti Ūkininku, yra tas, kad registruotas ūkininko ūkio žemės plotas (nuosavybės teise turimas arba naudojamas nuomos (panaudos) sutarties

pagrindu) arba suteiktas asmeniniam ūkiui žemės plotas nėra didesnis kaip 20 ha. Tai nustatyta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. birželio 12 d. nutarimo Nr. 861 „Dėl Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo įgyvendinimo“ 2.8 punkte.

2. Žemės plotą, kuris neturi viršyti 20 ha, sudaro ūkininko ūkio naudojamas (nuosavybės teise įregistruotas ir / ar naudojamas nuomos (panaudos) pagrindais) ar asmeniniam ūkiui suteiktas naudotis žemės plotas, kurį sudaro (žemės ūkio, miškų ūkio, konservacinės bei kitos paskirties žemė). Skaičiuojant ūkininko ūkio naudojamą 20 ha žemės plotą įtraukiamas ūkininko partneriams nuosavybės teise įregistruotas ir / ar naudojamas nuomos (panaudos) pagrindais žemės plotas, tačiau neįtraukiamos kitam asmeniui ūkininko/ jo partnerių vardu išnuomotas žemės plotas.

3. Asmuo, pageidaujantis įsiregistruoti Ūkininku, turi turėti dokumentus, įrodančius, jog jo žemės plotas nėra didesnis kaip 20 ha.

Asmuo, įregistravęs ūkininko ūkį, turi turėti ūkininko ūkio įregistravimo pažymėjimą, ūkininko ir jo partnerių žemės nuosavybės arba kitais pagrindais (pvz., nuomos, panaudos) naudojamos žemės valdymo ir naudojimo teisę suteikiančius dokumentus (pvz., žemės nuomos sutartį, kuri turi būti rašytinė ir įregistruota Nekilnojamojo turto registre (CK 547 str.)), nuosavybės teise turimo ar kitais pagrindais naudojamo žemės sklypo planą arba schemą.

Asmuo, kuris nėra įregistravęs ūkininko ūkio, tačiau esantis žemės savininkas, turi turėti žemės nuosavybę įrodančius dokumentus (pvz., žemės pirkimo-pardavimo sutartį, apylinkės tarybos sprendimą dėl žemės nuosavybės teisių atkūrimo), neturint nuosavybės - žemę naudojant kitais pagrindais (pvz., nuomos, panaudos) - turi turėti naudojamos žemės valdymo ir naudojimo teisę suteikiančius dokumentus (pvz., žemės nuomos sutartį, kuri turi būti rašytinė ir įregistruota Nekilnojamojo turto registre, Nacionalinės žemės tarnybos teritorinio skyriaus pažymą apie žemės suteikimą asmeniniam naudojimui ir jos naudojimą), o taip pat nuosavybes teise turimo ar kitais pagrindais naudojamo žemės sklypo planą arba schemą.

1 pavyzdys

Asmuo, pageidaujantis įsiregistruoti Ūkininku, turi ūkininko ūkio įregistravimo pažymėjimą, ūkininko ir jo partnerių žemės nuosavybės dokumentus, kuriuose nurodyta, kad šiam asmeniui nuosavybes teise priklauso 10 ha žemės plotas, o jo partneriams kartu paėmus - 13 ha.

Atsižvelgiant į tai, kad Ūkininkais gali būti įregistruoti asmenys, kurie yra įregistravę ūkininko ūkį, o registruotas žemės plotas nėra didesnis kaip 20 ha, šis asmuo negali būti registruojamas Ūkininku.

2 pavyzdys

Asmuo, pageidaujantis įsiregistruoti Ūkininku, turi 7 ha žemės pirkimo – pardavimo sutartį. Toks asmuo gali būti įregistruotas Ūkininku, nes jo registruotas žemės plotas nėra didesnis kaip 20 ha.

2. Ūkininkas, atitinkantis šio straipsnio 1 dalies reikalavimus, turi teisę būti įregistruotas PVM mokėtoju bendra šio Įstatymo IX skyriuje nustatyta tvarka. Jeigu ūkininkas yra įregistruotas PVM mokėtoju, šio skirsnio nuostatos jam negali būti taikomos. Ūkininkui šio skirsnio nuostatos negali būti taikomos ir tuo atveju, jeigu ūkininkas ar bent vienas ūkininko partneris yra įregistruotas PVM mokėtoju.

Komentaras

1. Tuo atveju, kai asmens, pageidaujančio įsiregistruoti Ūkininku, bendra atlygio suma už vykdant ekonominę veiklą patiektas prekes ir suteiktas paslaugas per metus (paskutiniuosius 12 mėnesių) viršijo 45 000 eurų ribą, šis asmuo pagal PVM įstatymo 71 straipsnio nuostatas (žr. 71 straipsnio komentarą) privalo įsiregistruoti PVM mokėtoju.

2. Ūkininku negali būti registruojamas asmuo, kuris yra įsiregistravęs PVM mokėtoju, o taip pat neregistruojamas ir tuomet, jeigu bent vienas jo partnerių yra įsiregistravęs PVM mokėtoju.

Pavyzdys

Asmuo, besiverčiantis žemės ūkio produkcijos gamyba, AVMI pateikė prašymą įregistruoti jį Ūkininku, kuriame nurodė, kad jam ir jo partneriams: 1) priklauso 6 ha žemės plotas, 2) 12 paskutinių mėnesių jo ir partnerių bendras atlygis - 40 tūkst. eurų, 3) jis ir jo partneriai per praėjusius kalendorinius metus ir einamaisiais kalendoriniais metais iš kitų valstybių narių prekių neįsigijo.

AVMI, atlikusi tyrimą, nustatė, kad vienas iš šio Ūkininko partnerių yra PVM mokėtojas, todėl šis asmuo negali būti įregistruotas Ūkininku.

3. Pagal PVM įstatymo 71¹ ir 72 straipsnio nuostatas, prievolė įsiregistruoti PVM mokėtoju fiziniams asmenims (tarp jų ūkininkams ir ūkininko partneriams), vykdančioms ekonominę veiklą, gali atsirasti ir dėl prekių įsigijimo iš ES valstybių narių PVM mokėtojų ar kitų pardavėjų, kurie pagal savo valstybės teisės aktus privalėjo įsiregistruoti savo valstybėje PVM mokėtojais. PVM mokėtojais privalo užsiregistruoti tokie fiziniai asmenys, kurie iš ES valstybių įsigyja prekes ir visų įsigytų prekių (išskyrus naujas transporto priemones ar akcizais apmokestinamas prekes) vertė (neįskaitant PVM, sumokėto ar mokėtino ES valstybėje, iš kurios prekės buvo atgabentos) einamaisiais kalendoriniais metais yra didesnė kaip 14 000 eurų (jeigu minėtų fizinių asmenų praėjusiais kalendoriniais metais iš ES valstybių Lietuvoje įsigytų prekių vertė (išskyrus naujas transporto priemones ar akcizais apmokestinamas prekes) nebuvo didesnė kaip 14 000 eurų ir jie einamaisiais metais nenumato šios ribos viršyti, tai šie asmenys PVM mokėtojais gali užsiregistruoti savanoriškai).

Ūkininkais negali būti registruojami tie asmenys, kurie yra įsiregistravę PVM mokėtojais dėl prekių įsigijimo iš kitos ES valstybės narės.

Pavyzdys

Asmuo, įregistravęs 16 ha ūkininko ūkį, kuriame yra vienas partneris (sutuoktinė), nori įsiregistruoti į ūkininkų, kuriems taikoma kompensacinio PVM tarifo schema, registrą. Šio asmens vykdomos ekonominės veiklos bendras atlygis per metus (per 12 paskutiniųjų mėnesių) buvo 19 000 eurų, t. y. neviršijo 45 000 eurų.

Ūkininko sutuoktinė turi verslo liudijimą, jos už vykdomą ekonominę veiklą per metus (per 12 paskutiniųjų mėnesių) gautas atlygis buvo 10 000 eurų. Šiuo atveju ūkininko ir jo partnerio iš ekonominės veiklos gautas atlygis per metus (per 12 paskutiniųjų mėnesių) neviršijo 45 000 eurų. Tačiau ūkininko partnerė - žmona praėjusiais metais iš ES valstybės narės įmonės A, PVM mokėtojos, už 15 000 eurų įsigijo sėklų ir dėl to pagal PVM įstatymo 71¹ straipsnio nuostatas privalėjo įsiregistruoti PVM mokėtoja. Šiuo atveju minėtas ūkininkas, nors jo turimas žemės plotas yra mažesnis nei 20 ha, ir jo bei jo sutuoktinės bendras atlygis per metus (per 12 paskutiniųjų mėnesių) neviršijo 45 000 eurų, negali būti įregistruotas į Registrą.

3. Ūkininkų, kuriems taikoma kompensacinio PVM tarifo schema, registravimo tvarką nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.

Komentaras

1. Fizinių asmenų įregistravimo ūkininkais, kuriems taikoma kompensacinio pridėtinės vertės mokesčio tarifo schema / išregistravimo iš ūkininkų, kuriems taikoma kompensacinio pridėtinės vertės mokesčio tarifo schema taisyklėmis, kurios yra patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2014 m. gegužės 2 d. [įsakymu Nr. VA-26](#). Pagal šių taisyklių nuostatas fizinis asmuo, norintis įsiregistruoti Ūkininku, elektroniniu būdu per Valstybinės mokesčių inspekcijos portalo e. VMI autorizuotų elektroninių paslaugų sritį turi pateikti

Prašymą įregistruoti ūkininku, kuriam taikoma kompensacinio pridėtinės vertės mokesčio tarifo schema (toliau – Prašymas įregistruoti). Fizinis asmuo, kuris nesinaudoja Valstybinės mokesčių inspekcijos (toliau – VMI) elektroninėmis paslaugomis, Prašymą įregistruoti pateikia atvykęs į VMI padalinį.

Prašyme įregistruoti nurodoma:

1) ūkininko ūkio arba asmeniniam ūkiui suteiktas registruotas žemės plotas hektarais (įskaitant nuosavybės teise turimą arba naudojamą nuomos (panaudos) sutarties pagrindu);

2) ūkininko partnerių skaičius (nurodomi asmenys, įregistravę ūkininko ūkį);

3) fizinio asmens (jeigu prašymą teikia fizinis asmuo) ar bendra fizinio asmens ir jo ūkio partnerių (jeigu prašymą teikia fizinis asmuo, įregistravęs ūkininko ūkį) atlygio suma, už vykdant ekonominę veiklą, per 12 paskutiniųjų mėnesių šalies teritorijoje patiektas prekes ir / ar suteiktas paslaugas;

4) fizinio asmens ar bendra fizinio asmens ir jo ūkininko ūkio partnerių per praėjusius kalendorinius metus iš kitų valstybių narių įsigytų prekių vertė;

5) fizinio asmens ar bendra fizinio asmens ir jo ūkininko ūkio partnerių einamaisiais kalendoriniais metais iš kitų valstybių narių įsigytų prekių vertė.